



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 35/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **HERMES CLAIMS, s.r.o.**, Farská 31, Nitra, zastúpenej BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., Laurinská 4, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-25Cb/235/2018 takto

## rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B2-25Cb/235/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava III **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B2-25Cb/235/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré je jej Mestský súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **856,78 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

## Odôvodnenie :

### I.

#### Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje prikázať mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur a trovy právneho zastúpenia.
2. Uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 35/2024 z 24. januára 2024 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.
3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa sa žalobou podanou 25. októbra 2018 na okresnom súde domáhala proti žalovanej Všeobecnej úverovej banke, a. s., zaplataenia sumy 1 023 481,75 eur s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.
4. Okresný súd uznesením č. k. 25Cb/235/2018-486 z 15. februára 2022 rozhodol, že v konaní pokračuje so žalovanou ako právnym nástupcom pôvodnej žalovanej VÚB Leasing, a. s.
5. S účinnosťou od 1. júna 2023 došlo k prechodu výkonu súdnictva v obchodnoprávných veciach z okresného súdu na mestský súd, na ktorom je predmetná vec vedená pod sp. zn. B2-25Cb/235/2018.
6. Na okresnom súde a mestskom súde sa konali pojednávania 17. júna 2021, 16. februára 2023 a 21. septembra 2023, na ktorom súd žalobu zamietol. Po uplynutí 60 dní od vyhlásenia rozsudku sťažovateľka opakovane urgovala jeho doručenie. Mestský súd odoslal rozsudok stranám sporu až 21. decembra 2023.
7. Ku kritériu zložitosti veci sťažovateľka poukázala na okolnosť, že predmetom konania vedeného na mestskom súde je spor o vydanie bezdôvodného obohatenia z neplatnej kúpnej zmluvy, o ktorej neplatnosti už právoplatne rozhodol súd v inom konaní. Ide o štandardnú súdnu agendu, ktorá nevykazuje zásadné aplikačné problémy. Predmetný spor preto rozhodne nemožno považovať za skutkovo alebo právne zložitý.
8. Sťažovateľka si tiež nie je vedomá žiadneho svojho konania, ktorým by mohla čo i len čiastočne prispieť k predĺženiu napadnutého konania, keďže sa zúčastnila každého z nariadených pojednávanií, ani raz nežiadala o odročenie.
9. Postupu prvoinštančného súdu je podľa sťažovateľky potrebné vytknúť v prvom rade to, že prvé pojednávanie sa konalo až po takmer troch rokoch od podania žaloby, ďalšie pojednávanie až po takmer ďalších dvoch rokoch, počas ktorých okresný súd nariaďoval a následne z rôznych dôvodov zrušoval termíny pojednávanií. Sťažovateľka považuje za neúčelné aj odročenie pojednávania konaného 16. februára 2023, na ktorom sa nič zásadné neudialo a ani strany sporu nežiadali o poskytnutie času na prípravu záverečných vyjadrení.

10. Tretie pojednávanie sa uskutočnilo až 21. septembra 2023, keď pôvodne nariadený termín na 11. máj 2023 bol zrušený po tom, ako bola na okresnom súde nahlásená bomba. Strany sporu sa počas čakania pred budovou súdu dohodli so zákonným sudcom, že pojednávanie sa bude konať 8. júna 2023 už na mestskom súde. Predvolanie na tento náhradný termín stranám sporu doručené nebolo, termín 21. septembra 2023 bol nariadený až po urgencii sťažovateľky.

11. Po vyhlásení rozsudku trvalo mestskému súdu 91 dní, kým rozsudok napísal a odoslal, čím výrazne prekročil lehotu podľa § 223 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

12. Sťažovateľka je toho názoru, že nemožno nájsť žiadne legitímne odôvodnenie, prečo malo konanie na súde prvej inštancie trvať necelých šesť rokov, kým súd vo veci rozhodol, a 91 dní, kým vôbec napísal rozsudok. Je preto nevyhnutné konštatovať, že mestský súd porušil označené základné práva a slobody sťažovateľky.

## II.

### Vyjadrenie mestského súdu

13. Mestský súd k sťažnosti uviedol, že žaloba sťažovateľky o zaplatenie sumy 1 023 481,75 eur bola okresnému súdu doručená 26. októbra 2018. K žalobe sa vyjadril žalovaný 1. februára 2019. Sťažovateľka sa v lehote určenej súdom k stanovisku žalovaného nevyjadrila. Pojednávanie nariadené na 26. november 2020 bolo z dôvodu epidemiologickej situácie zrušené. Sťažovateľka zaslala súdu repliku v zmysle § 167 ods. 3 CSP až 20. novembra 2020.

14. Termín pojednávania nariadený na 11. marec 2021 bol z dôvodu bezpečnostných opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19 zrušený. Medzitým k vyjadreniu sťažovateľky zaslal 14. januára 2021 súdu svoje vyjadrenie žalovaný. Dňa 18. februára 2021 bolo súdu zo strany sťažovateľky doručené ďalšie vyjadrenie. Na pojednávaní konanom 17. júna 2021 bolo vykonané dokazovanie výsluchom sporových strán a bolo odročené na 28. október 2021. Následne boli súdu zaslané ďalšie dôkazy a návrhy sporových strán na vykonanie dokazovania. Pojednávanie nariadené na 28. október 2021, ako aj ďalšie pojednávanie nariadené na 17. február 2021 boli opätovne z dôvodu epidemiologickej situácie zrušené. Uznesením z 15. februára 2022 bolo rozhodnuté o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom žalovaného. Ďalší termín pojednávania (13. október 2022) bol zrušený z dôvodu na strane zákonného sudcu. Na pojednávaní konanom 16. februára 2023 bolo vykonané dokazovanie a následne bolo pojednávanie odročené na 11. máj 2023, ktoré sa z dôvodu nahlásenia výbušného zariadenia nemohlo uskutočniť. Zákonný sudca na pojednávaní konanom 21. septembra 2023 vyhlásil rozsudok.

15. Na základe už uvedeného je podľa súdu zrejmé, že v napadnutom konaní došlo k viacerým odročeniam pojednávania z objektívnych dôvodov súvisiacich s protiepidemiologickými opatreniami, čo malo nepochybne vplyv na celkovú dĺžku konania.

16. Mestský súd tiež uviedol, že na včasnosť vybavovania vecí a dĺžku konaní vedených na tunajšom súde má vplyv skutočnosť, že bratislavské mestské sudy (bývalé okresné sudy) sú jednými z najviac zaťažených súdov v rámci Slovenskej republiky.

### III.

#### Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote spočívajúce v nečinnosti a neefektívnom postupe mestského súdu.

18. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie označených práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom k stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou dnes už konštantnou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

20. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľka žalobcom (poddlníčka žaloba o zaplatenie sumy 1 023 481,75 eur s príslušenstvom), ústavný súd konštatuje, že poddlníčku žalobu možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej náročnosti prerokovanej veci, čo napokon nevyplýva ani zo stanoviska mestského súdu.

21. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať, že sťažovateľka prispela k predĺženiu konania v predmetnej veci. Sťažovateľka v doterajšom priebehu konania poskytla primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu, resp. mestského súdu reagovala včas s výnimkou výzvy na repliku zo 4. februára 2019, na ktorú síce reagovala žiadosťou o predĺženie lehoty zo 14. februára 2019 (na ktorú okresný súd neodpovedal), avšak svoje vyjadrenie zaslala až 20. novembra 2020, teda po nariadení prvého pojednávania vo veci.

22. K postupu mestského súdu ústavný súd konštatuje, že po podaní žaloby 26. októbra 2018, súd po výzve na repliku zo 4. februára 2019 nekonal a prvé pojednávanie nariadil až na 26. november 2020, ktoré sa pre pandemickú situáciu napokon neuskutočnilo. V priebehu celého súdneho konania bolo nariadených spolu deväť pojednávanií, z ktorých sa uskutočnili len tri (štyri pojednávania boli zrušené z dôvodu pandémie, jedno pre nahlásené výbušné zariadenie a jedno z dôvodov na strane sudcu). Na poslednom pojednávanií mestský súd meritórne rozhodol, rozsudok bol vyhotovený po 90 dňoch od jeho vyhlásenia, pričom sťažovateľka opakovane urgovala jeho doručenie. Sťažovateľke bol rozsudok doručený 5. januára 2024, odvolanie sťažovateľky bolo doručené 23. januára 2024.

23. V súvislosti so sťažovateľkou namietaným porušením zákonnej lehoty určenej na vyhotovenie rozsudku ústavný súd dodáva, že podľa § 223 ods. 3 CSP sa má rozsudok vyhotoviť a odoslať do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia, pričom predseda súdu môže rozhodnúť inak (lehotu predĺžiť) len zo závažných dôvodov. Zákonný sudca dvakrát požiadal predsedu mestského súdu o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku, čomu bolo vyhovené. Prvýkrát svoju žiadosť odôvodňoval náročnosťou vypracovania rozsudku, rozsahom spisového materiálu a vysokým počtom prerozdelených spisov, druhýkrát väčším počtom vecí rozhodnutých v mesiaci október 2023 a stratou (neuložením) rozpísaného dokumentu. Rozsudok bol napokon vyhotovený 21. decembra 2023, teda po troch mesiacoch od jeho vyhlásenia (v posledný deň druhýkrát predĺženej lehoty). Úlohou ústavného súdu nie je polemizovať s posúdením závažnosti dôvodov ospravedlňujúcich opakované predlžovanie zákonnej lehoty, čo patrí do kompetencie predsedu príslušného súdu, ktorý by však dôvody na strane sudcu mal posudzovať precíznejšie.

24. V nadväznosti na mestským súdom predostretú argumentáciu o jeho veľkej zaťaženi ústavný súd poukazuje na to, že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (m. m. IV. ÚS 337/2018).

25. Mestský súd ospravedlňoval dĺžku konania aj nepriaznivou situáciou v súvislosti s pandemiou COVID-19. Namietané konanie spadá do obdobia nepriaznivej pandemickej situácie (od marca 2020 do februára 2022). Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát uznal, že obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov síce nebránilo okresnému súdu uskutočňovať pojednávanie, avšak obmedzovalo jeho uskutočňovanie v nevyhnutnom rozsahu. Je nepochybné, že nepriaznivá epidemiologická situácia prispela k celkovej dĺžke konania. Túto prekážku iba čiastočne ústavný súd považuje za objektívnu skutočnosť brániacu skončeniu veci (obdobne III. ÚS 187/2020). Aj v tomto čase musia byť chránené základné ľudské práva a slobody a nečinnosť súdu nemôže ohroziť právne záruky sťažovateľa na skoré rozhodnutie. Okresný súd minimálne od 22. februára 2022, keď došlo k zrušeniu núdzového stavu vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 695 z 24. novembra 2021, mohol v namietanom konaní plynulo vykonávať procesné úkony. Ústavný súd v posudzovanej veci nezistil žiadnu objektívnu prekážku, ktorá by od 22. februára 2022 bránila riadnemu ústnemu prejednávaniu sporu. Okresný súd však nariadil ďalšie pojednávanie až na 13. október 2022 (zrušené z dôvodov na strane zákonného sudcu), ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo až 16. februára 2023, ktoré bolo odročené bez udania dôvodu. Sťažovateľka sa v tomto období opakovane domáhala nariadenia pojednávania vo veci. Na pojednávaní konanom 21. septembra 2023 mestský súd vo veci vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľky zamietol.

26. Sumarizujúc uvedené, možno uzavrieť, že dĺžka napadnutého konania bola negatívne ovplyvnená viacerými obdobiami neodôvodnenej nečinnosti. Mestský súd jednotlivé úkony nevykonával so žiaducou razanciou, jednotlivé pojednávania pravidelne nariaďoval s odstupom

viacerých mesiacov, a to aj v prípade, ak musel byť pôvodne určený termín pojednávania zrušený. Samotné vyhotovenie rozsudku trvalo trojnásobne dlhší čas oproti zákonom upravenému limitu, a to za situácie, že zákonná lehota bola predĺžená predsedom súdu.

27. Na základe uvedeného ústavný súd posúdením celkovej dĺžky súdneho sporu (viac ako 5 rokov) na súde prvej inštancie, ktoré nie je právoplatne skončené, dospel k záveru, že v napadnutom konaní postupom mestského súdu došlo k zbytočným priet'ahom, čím bolo zasiahnuté do ústavne zaručeného základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

#### IV.

#### **Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie**

28. V súlade s čl. 127 ods. 2 druhou vetou ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Napadnuté konanie je síce v štádiu po podaní odvolania, avšak stále nebolo právoplatne skončené, ústavný súd mestskému súdu preto prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

29. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia [čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] v danej veci zohľadnil ústavný súd dĺžku napadnutého konania, obdobie nečinnosti mestského súdu v rámci tohto konania, ako i vydanie rozhodnutia vo veci samej, ktoré z dôvodu podaného odvolania nenadobudlo právoplatnosť.

30. Priet'ahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam a slobodám. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším priet'ahom (ústavným príkazom konať), ale už raz vzniknutý priet'ah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

31. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o návrhu s'ťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 4 000 eur vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu s'ťažovateľky (predovšetkým existenciu meritórneho rozhodnutia), predovšetkým majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný považoval za primerané finančné zadosťučinenie

podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde sumu 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

## V.

### Trovy konania

33. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,78 eur.

34. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľke priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu), čo spolu predstavuje sumu 713,96 eur, po zvýšení o daň z pridanej hodnoty sumu 856,78 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 28. februára 2024**

**Libor Duľa**  
predseda senátu